

Utlåtande 2010:27 RII (Dnr 439-2033/2009, 432-1913/2004)

Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2005-2008

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2005-2008, dnr 432-1913/2004 godkänns, *bilaga 1*.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Klimatinvesteringsprogrammet infördes av Sveriges riksdag som ett verktyg för att nå det svenska klimatmålet som det formulerades i den svenska klimatstrategin 2002. Det skulle uppnås genom åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, stärker det lokala klimatarbetet och skapar förutsättningar för att kunskap sprids om hur klimatutmaningen effektivt kan hanteras. Riksdagen avsatte drygt 1,8 miljarder kronor till stöd för klimatinvesteringsprogram, Klimp. Inga nya pengar avsätts till fortsatta klimatinvesteringsprogram.

Staden har genomfört klimatinvesteringsprogram, Klimp 2005-2008 utifrån Naturvårdsverkets beslut den 18 november 2004. Staden sökte stöd till planerade eller tänkbara åtgärder som var strategiskt viktiga för att uppnå målen i Handlingsprogram mot växthusgaser, men ej bedömdes kunna genomföras utan stödfinansiering. Sammantaget rörde det sig om 25 åtgärder inom programområdena energi, trafik och kommunikationer, avfall och avlopp samt information och folkbildning.

Staden beviljades 42,8 mnkr till ett klimatinvesteringsprogram för 11 åtgärder. Denna summa förändrades med tiden då åtgärd 13 inte genomfördes och åtgärd 5 minskade i omfattning. Åtgärd 8 minskades redan i beslutet den 18 november 2004 av Naturvårdsverket. Vid inlämnade av slutrapport till Naturvårdsverket begärdes 37 535 130 kr. Naturvårdsverket slutreglerade summan till 37 316 005 kr. Skillnaden består i att Naturvårdsverket gjorde en annan bedömning.

Åtgärderna har uppnått sina miljömål och andra effektmål och blev också mer kostnadseffektiva än beräknat.

Nedan följer sammanställning av utfallet av alla åtgärder inkl. administration enligt slutrapporterna.

Nr	Åtgärd	Total investering	Beslutat bidrag
2.	Dygnslagring av kallt vatten för fjärrkyleproduktion	200 210 000	19 571 264
5.	Miljöanpassning av förskolors energianvändning	2 836 249	425 000
8.	Klimatkampanj för fastighetsägare och lägenhetsinnehavare	8 598 165	2 075 000
9.	Tankstationer för biogas	7 365 514	2 220 000
10.	Fler miljöbilar i Stockholm	153 562 620	3 750 000
12.	Minskade emissioner med intelligenta trafiksignaler	8 789 553	2 636 866
13.	Användarstöd för miljö- och hälsovänligt resval	0	0
15.	Cykelstad Stockholm – information	5 905 434	1 500 000
16.	Stöd till bilpooler	5 269 584	1 580 875
17.	Kvalitetssäkring av företagens transporter och resor	6 024 363	1 350 000
26.	Vetenskaplig uppföljning av klimatinvesteringsprogram	5 199 772	1 700 000
	Administration av programmet	1 715 373	507 000
		405 366 627	37 316 005

Av beviljade åtgärder har staden ensam varit åtgärdsägare för klimatinvesteringsbidrag motsvarande ca 16 mnkr. AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad har mottagit ca 19,6 mnkr i klimatinvesteringsbidrag och KTH har mottagit 1,7 mnkr för den vetenskapliga uppföljningen. Åtgärdsägare per åtgärd redovisas i tabellen nedan.

Åtgärdsägare per åtgärd
2 Dygnslagring av kallt sjövatten för fjärrkylproduktion Åtgärdsägare: AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad
5 Miljöanpassning av förskolors energianvändning Åtgärdsägare: SISAB (tidigare Gatu- och fastighetskontoret)
8 Klimatinformation till fastighetsägare och lägenhetsinnehavare Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
9 Tankstationer för biogas Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
10 Fler miljöbilar i Stockholm Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
12 Minskade emissioner med intelligenta trafiksignaler Åtgärdsägare: Trafikkontoret
13 Användarstöd för miljö- och hälsovänligt resval Åtgärdsägare: Trafikkontoret
15 Cykelstad Stockholm - Information. Mobilitetscentrum Åtgärdsägare: Trafikkontoret
16 Stöd till bilpooler. Mobilitetscentrum Åtgärdsägare: Trafikkontoret
17 Kvalitetssäkring av företags resor och transporter. Mobilitetscentrum, Åtgärdsägare: Trafikkontoret
26 Vetenskaplig uppföljning av klimatinvesteringsprogram Åtgärdsägare: KTH

Beredning

Ärendet är berett av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Ansökan om stöd till klimatinvesteringsprogram utgjorde en fördjupning och komplettering av Handlingsprogram mot växthusgaser. Fördjupningen bestod av redovisningar av olika faktorer som påverkar de lokala utsläppen av växthusgaser och olika styrmedel i det lokala klimatarbetet. Handlingsprogrammet var främst fokuserat på utsläppen av koldioxid. I klimatinvesteringsprogrammet belyses även utsläppen av andra växthusgaser.

Jag ser positivt på att Klimp-åtgärderna både har uppnått och överträffat mål som sattes upp i ansökan samt att åtgärderna blev mer kostnadseffektiva än beräknat.

Klimatinvesteringsprogrammet har fyllt sina syften. Samtidigt kan jag konstatera att staden sedan lång tid har bedrivit ett framgångsrikt miljöarbete inom ett brett spektrum av verksamhetsområden. Staden har även höga ambitioner för framtiden och fortsätter att bedriva ett framgångsrikt klimat- och miljöarbete inom ramen för stadens ordinarie verksamhet. För detta har staden också belönats med utmärkelsen Europas miljöhuvudstad 2010.

Stockholm har mycket ambitiösa klimatmål. Det råder bred politisk enighet om att staden ska vara fossilbränslefri 2050. Till 2015 ska staden ha minskat CO₂-utsläppen med 43 % jämfört med 1990. Från 5,3 ton CO₂ per invånare 1990 till 3,0 ton per invånare 2015. Det är mer ambitiöst än såväl Sverige som EU. Stockholm har minskat växthusgasutsläppen med 24 % sedan 1990 trots att invånarantalet har ökat med 20 %. Per stockholmare har utsläppen minskat med 44 %. Denna betydande minskning har skett samtidigt som ekonomin har vuxit.

Resultatet kan förklaras i huvudsak av utbyggd fjärrvärme som i allt större utsträckning produceras utan fossila bränslen. En stor andel av klimatinvesteringsbidragen har också använts för energiåtgärder avseende fjärrkyla inom AB Fortum Värme. Elproduktionen i Sverige sker i huvudsak med vattenkraft och kärnkraft. Kollektivtrafikens utbyggnad och höga nyttjandegrad är vidare en viktig faktor för stadens låga utsläpp av växthusgaser. Förnyelsen av fordonsflottan och övriga insatser för hållbara transporter liksom avfallshanteringen har också haft stor betydelse. Därutöver kan vattenvårdsarbetet och stadens gröna områden nämnas. Stadens parker och grönområden är mycket viktiga för stadens invånare. Mer än 80 % av stockholmarna använder de gröna områdena minst en gång per vecka.

En avgörande faktor för att Stockholm ska kunna fortsätta att utvecklas som miljöhuvudstad är medborgarnas medverkan. Det är med glädje Stockholm kan konstatera att en nyligen genomförd opinionsundersökning visar att

80 % av stockholmarna är beredda att göra en personlig insats och vidta åtgärder för att minska den egna klimatpåverkan. Det bådär gott inför framtiden och visar att Stockholm som miljö huvudstad är väl förankrad bland stadens invånare.

Bilagor

1. Slutrapport – Stockholms stads klimatinvesteringsprogram 2005-2008
2. Vetenskaplig uppföljning del 1: Klimatinvesteringsprogrammet för Stockholms stad 2005-2008

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Bifalla föredragande borgarråds förslag.
2. Därutöver anför följande.

Riksdagen har avsatt drygt 1,8 miljarder kronor till stöd för klimatinvesteringsprogram, Klimp. Syftet med Klimp är att stimulera kommuner, företag och andra aktörer att göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen samt att uppmuntra lokalt engagemang och lokala initiativ. Klimp är ett verktyg för att nå det svenska klimatmålet som det formulerades i den svenska klimatstrategin 2002. Det sker genom åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, stärker det lokala klimatarbetet och skapar förutsättningar för att kunskap sprids om hur klimatutmaningen effektivt kan hanteras. Inga nya pengar avsätts till fortsatta klimatinvesteringsprogram.

Moderaterna har, bland annat i rapporten ”Ansvar eller tomma målsättningar – en jämförelse mellan moderaternas och socialdemokraternas klimatpolitik”, gått ut och kritiserat KLIMP-satsningen för att vara ineffektiv. Man hänvisar i rapporten till att Konjunkturinstitutet utvärderat KLIMP och ansett satsningen vara samhällsekonomiskt ineffektiv.

Sanningen är snarare att Naturvårdsverket bland annat gav 317 miljoner kronor i bidrag till 25 lokala klimatinvesteringsprogram (Klimp) under år 2006. Programmen genomfördes över hela landet och beräknas minska de svenska utsläppen av växthusgaser med 203 000 ton per år, vilket motsvarar utsläppen från cirka 70 000 personbilar.

Den nuvarande moderatledda regeringen har i sin senaste budget tagit bort Klimpstödet. Trots protester, också från egna kommunföreträdare, vill moderaterna inte längre bidra till dessa viktiga insatser utan föredrar att lägga kraften på internationella åtgärder. Trots detta säger Hamilton att hon ser positivt på att Klimpåtgärderna både

har uppnått och överträffat de mål som sattes upp i ansökan samt att åtgärderna blev mer kostnadseffektiva än beräknat.

Vi vill understryka att KLIMP är en av de mest effektiva insatser vi haft Sverige och att det är anmärkningsvärt att borgarna avskaffat det.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Den nuvarande moderatledda regeringen har avskaffat det statliga klimatinvesteringsprogrammet, KLIMP och delvis ersatt det med en tvåårig satsning på Delegationen för hållbara städer. Det nya stödet omfattar ett snävare område och upplägget ger en onödigt ryckighet i politiken. De rödgröna är eniga om att återinföra KLIMP med förbättringar efter valet 2010.

Idag går en stor del av kommunens medel för klimatarbete till träffar med stora företag i majoritetens klimatpakt. Energicentrum saknar helt finansiering för år 2010 och stadens planerade satsning på energieffektivisering skjuts till efter valet. Den moderatledda majoriteten för en politik för ökad bilism genom att bryta mot folkomröstningsresultatet och använda trängselavgifterna under trettio års tid till byggande av Förbifart Stockholm och andra vägar, vilket leder till ökade växthusgasutsläpp.

Stockholm ska vara en förebild när det gäller energieffektivisering och användning av förnybar energi. Det finns goda möjligheter för Stockholms stad och alla stockholmare att ta ett stort klimatansvar. Vårt mål är att utsläppen ska sänkas till 2,0 ton koldioxidkvivalenter per invånare och år till 2015. Ett delmål är att stockholmarnas koldioxidutsläpp från konsumtion och resor utanför staden ska minska. Stockholmarnas livsstil leder också till utsläpp i alla världsdelar genom produktion i andra länder av varor vi konsumerar samt långväga flygresor. För att uppnå dessa mål krävs många framtidsinriktade beslut.

Vi anser att Stockholm ska vara helt fritt från fossila bränslen i transporter och energianvändning år 2030. Biltrafiken måste minska och fler resor göras med kollektivtrafik. Nya fordon ska vara energieffektiva och drivas med förnybara bränslen.

Idag kommer en del av fjärrvärmens i Stockholm från koleldning som ger höga koldioxidutsläpp. Stadens fjärrvärme levereras av Fortum, där Stockholm är delägare. Vi menar att Fortum Värme AB ska ta fram en utfasningsplan för kolanvändningen under år 2011 och ha målsättningen att starta det biobränsleeldade kraftvärmeverket under nästa mandatperiod.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2005-2008, dnr 432-1913/2004 godkänns, *bilaga 1*.

Stockholm den 24 februari 2010

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert* och *Teres Lindberg* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Riksdagen har avsatt drygt 1,8 miljarder kronor till stöd för klimatinvesteringsprogram, Klimp. Syftet med Klimp är att stimulera kommuner, företag och andra aktörer att göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen samt att uppmuntra lokalt engagemang och lokala initiativ. Klimp är ett verktyg för att nå det svenska klimatmålet som det formulerades i den svenska klimatstrategin 2002. Det sker genom åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, stärker det lokala klimatarbetet och skapar förutsättningar för att kunskap sprids om hur klimatutmaningen effektivt kan hanteras. Inga nya pengar avsätts till fortsatta klimatinvesteringsprogram.

I förordningen (2003:262) om Klimp finns regler för vem som kan beviljas bidrag och vilka krav som ställs på klimatinvesteringsprogram och -åtgärder. Naturvårdsverket har även utfärdat föreskrifter och allmänna råd (NFS 2003:13) om Klimp.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Ansökan om stöd till klimatinvesteringsprogram utgjorde en fördjupning och komplettering av Handlingsprogram mot växthusgaser. Fördjupningen bestod av redovisningar av olika faktorer som påverkar de lokala utsläppen av växthusgaser och olika styrmedel i det lokala klimatarbetet. Handlingsprogrammet var främst fokuserat på utsläppen av koldioxid. I klimatinvesteringsprogrammet belyses även utsläppen av andra växthusgaser.

Staden sökte i detta klimatinvesteringsprogram stöd till planerade eller tänkbara åtgärder, för projektperioden 2005-2008, som var strategiskt viktiga för att uppnå målen i handlingsprogrammets mot växthusgaser, men ej bedömdes kunna genomföras utan stödfinansiering. Sammantaget rörde det sig om 25 åtgärder inom programområdena energi, trafik och kommunikationer, avfall och avlopp samt information och folkbildning.

Den 18 november 2004 beviljades Stockholms stad 42 872 000 kr till ett klimatinvesteringsprogram för följande 11 åtgärder:

2 Dygnslagring av kallt sjövattnen för fjärrkylproduktion Åtgärdsägare: AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad
5 Miljöanpassning av förskolors energianvändning Åtgärdsägare: SISAB (tidigare Gatu- och fastighetskontoret)
8 Klimatinformation till fastighetsägare och lägenhetsinnehavare Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
9 Tankstationer för biogas Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
10 Fler miljöbilar i Stockholm Åtgärdsägare: Miljöförvaltningen
12 Minskade emissioner med intelligenta trafiksignaler Åtgärdsägare: Trafikkontoret
13 Användarstöd för miljö- och hälsovänligt resval Åtgärdsägare: Trafikkontoret
15 Cykelstad Stockholm - Information. Mobilitetscentrum Åtgärdsägare: Trafikkontoret
16 Stöd till bilpooler. Mobilitetscentrum Åtgärdsägare: Trafikkontoret
17 Kvalitetssäkring av företags resor och transporter. Mobilitetscentrum, Åtgärdsägare: Trafikkontoret
26 Vetenskaplig uppföljning av klimatinvesteringsprogram Åtgärdsägare: KTH

I samma beslut avsågs 15 åtgärder.

Ekonomisk sammanställning

Den totala investeringen för de beviljade åtgärderna vid ansökningstillfället var 264 514 000 kr spritt över fyra år och på två bolag, tre förvaltningar och Kungliga Tekniska Högskolan, KTH. Denna summa förändrades med tiden då åtgärd nr 13 inte genomfördes och åtgärd 5 minskade i omfattning. Åtgärd 8 minskades redan i beslutet den 18 november av Naturvårdsverket.

Nedan följer sammanställning av utfallet av alla åtgärder inkl administration enligt slutrapporterna.

Nr	Åtgärd	Total investering	Beviljat bidrag/ inkl ändringsanmälningar	Begärt bidrag	Beslutat bidrag
2.	Dygnslagring av kallt vatten för fjärrkyleproduktion	200 210 000	20 700 000	19 571 264	19 571 264
5.	Miljöanpassning av förskolors energianvändning	2 836 249	425 000	425 000	425 000
8.	Klimatkampanj för fastighetsägare och lägenhetsinnehavare	8 598 165	2 075 000	2 075 000 ¹	2 075 000
9.	Tankstationer för biogas	7 365 514	2 220 000	2 220 000	2 220 000
10.	Fler miljöbilar i Stockholm	153 562 620	3 750 000	3 750 000	3 750 000
12.	Minskade emissioner med intelligenta trafiksignaler	8 789 553	2 670 000	2 636 866	2 636 866
13.	Användarstöd för miljö- och hälsovänligt resval	0	0	0	0
15.	Cykelstad Stockholm – information	5 905 434	1 500 000	1 500 000	1 500 000
16.	Stöd till bilpooler	5 269 584	1 800 000	1 800 000	1 580 875
17.	Kvalitetssäkring av företagens transporter och resor	6 024 363	1 350 000	1 350 000	1 350 000
26.	Vetenskaplig uppföljning av klimatinvesteringsprogram	5 199 772	1 700 000	1 700 000	1 700 000
	Administration av programmet	1 715 373	507 000	507 000	507 000
		405 366 627	38 697 000	37 535 130	37 316 005

Vid inlämnande av slutrapport begärde staden summan 37 535 130 kr av Naturvårdsverket. Den 10 juni 2009 slutreglerade Naturvårdsverket summan till 37 316 005 kr. Skillnaden består i att Naturvårdsverket gjorde en annan bedömning.

¹ Begärd bidragssumma var vid inlämnande av slutrapport 868 884 kr men efter samtal med Naturvårdsverket så ändrades den.

Utsläpp av koldioxid före och efter investering

Åtgärderna har uppnått sina miljömål och andra effektmål. Nedan redovisas utsläpp av koldioxid.

Total effekt från Klimpprogrammet i Stockholms stad 2005 - 2008

Nr	Projekt	Minskade utsläpp av växthusgaser [ton CO ₂]	
		Projektansökan	Utfall
2	Fjärrkylproduktion	- 1 911	- 4 285
5	Miljöanpassning av förskolor	- 82	- 97
8	Klimatinfo till lgh & fastighetsägare (infoprojekt)	-	- 168
9	Biogastankstationer	- 850	- 1 154
10	Fler miljöbilar	- 1 692	- 14 982
12	Intelligenta trafiksignaler	- 4 400	- 2 858
15	Cykelstad Stockholm – Information (infoprojekt)	-	-
16	Stöd till bilpooler	- 3 542	- 1 292
17	Kvalitetssäkring av företagens transporter och resor (infoprojekt)	-	-
26	Vetenskaplig utvärdering (utvärderings projekt)	-	-

En negativ siffra innebär att utsläppen totalt sett minskat efter åtgärdens genomförande. (Tabellen är hämtad från åtgärd 26)

För mer detaljerad förklaring till tabellen hänvisas till åtgärd 26, vetenskaplig uppföljning

Hur kostnadseffektiva har åtgärderna varit?

Åtgärdernas effekt har inte enbart mätts i reduktion av mängden växthusgaser utan också den kostnad som är förknippad med minskningen. För varje åtgärd har kostnadsnyttan beräknats på två sätt. En första gång genom att använda värdena i Klimpansökan och en andra gång med de värden som finns i åtgärdernas slutrapporter. Informations- och utvärderingsåtgärderna har inga krav att rapportera minskade växthusgasutsläpp och har därför inga beräkningar, förutom åtgärd 8.

Kostnadsnytta för projekt som beviljades bidrag

Nr	Projekt	Kostnadsnytta [kr/kg CO ₂]	
		Projektansökan	Utfall
2	Fjärrkylproduktion	4,19	1,85
5	Miljöanpassning av förskolor	8,95	2,15
8	Klimatinfo till lgh & fastighetsägare (infoprojekt)	-	6,96
9	Biogastankstationer	0,61	0,48
10	Fler miljöbilar	0,88	0,11
12	Intelligenta trafiksignaler	0,24	0,38
15	Cykelstad Stockholm – Information (infoprojekt)	0	
16	Stöd till bilpooler	0,59	1,47
17	Kvalitetssäkring av företagens transporter och resor (infoprojekt)	0	
26	Vetenskaplig utvärdering (utvärderings projekt)	0	

En lägre siffra i kolumnen *Utfall* innebär att kostnadsnyttan blivit effektivare än beräknat. (Tabellen är hämtad från åtgärd 26)

Resultatet är att åtgärderna blev mer effektiva än beräknat. Det sparades mer koldioxid än vad man räknat med.

El är ett av de bränslen som påverkar resultaten mest då det med Naturvårdsverkets synsätt inte har några utsläpp av växthusgaser. Eftersom vissa projekt innehåller förändringar i elanvändningen syns inte detta som minskade emissioner av växthusgaser. Speciellt åtgärd 2 skulle öka sin effekt med ca 60 % om elen inte hade en emissionsfaktor lika med 0.

För mer detaljerade förklaringar hänvisas till åtgärd 26, vetenskaplig uppföljning.

Åtgärdernas klimateffekt och pådrivande roll

Generellt kommer åtgärdernas effekt bestå långsiktigt så länge inte bränslen som används inom uppvärmning, kyla, trafik och elproduktion ändras markant. Ett flertal åtgärder redovisar klimateffekter under en mycket lång tid. Vidare anses att tre åtgärder är särskilt framgångsrika och därför anses vara goda exempel. Dessa är åtgärderna 2, 8 och 12.

Programmet har ingått i strategin att minska stadens utsläpp av växthusgaser, vilket stödjer stadens långsiktiga mål om en fossilbränslefri stad till år 2050. Programmet har haft och har fortfarande en betydelse för den fortsatta utbyggnaden av fjärrvärme. Klimp har även haft betydelse som underlag för politiska beslut om handlingsprogram och mål. Åtgärderna ingår också i stadens miljöprogram där uppföljningen är integrerad i stadens ledningssystem.

Vissa åtgärder har haft en tydlig pådrivande roll, som exempelvis åtgärd 10 i omställningen till miljöbilar i taxisektorn i Stockholm och åtgärd 9, som haft en pådrivande roll i infrastrukturen för biogastankstationer. En annan typ av pådrivande roll

har varit mot medborgarna och framför allt de familjer och fastighetsägare som varit delaktiga inom åtgärd 8. Informationsåtgärderna har gett möjligheter för miljöförvaltningen att på ett vetenskapligt sätt ge saklig information till verksamhetsutövare och allmänhet, anpassad till deras respektive behov och förutsättningar.

Uppföljning och utvärdering av åtgärderna

Staden har sedan flera år ett samarbete med KTH inom arbetet med klimatfrågan. Avdelningen för Industriell Ekologi som varit ansvarig för del 1 av åtgärd 26 Vetenskaplig uppföljning har också haft uppdraget att bl.a. genomföra uppföljning av stadens Handlingsprogram mot växthusgaser och utvecklat ett klimatscenario för Stockholm fram till 2015.

Mer utförlig redovisning av resultatet av den vetenskapliga uppföljningen redovisas i åtgärd 26.

Spridning av resultat

Åtgärdsägarna redovisar att åtgärderna har beskrivits i artiklar i olika tidskrifter, dagstidningar och på olika hemsidor. Information har även spridits genom seminarier och nyhetsbrev. Någon åtgärdsägare har även haft studiebesök från andra länder.

Många åtgärdsägare har haft tillgång till informatörer vilket varit av stor vikt för att få ut önskade budskap. Informationsspridning har också skett genom deltagande i seminarier, konferenser och studiebesök.

Stadsledningskontorets Klimp-samordnare har vid två tillfällen (juni 2007 och juni 2008) sammankallat ansvariga åtgärdsägare till en "Klimp-dag", där åtgärdsägarna tagit del av varandras åtgärder, t.ex. om vilka problem som de brottades med och hur de har löst dem. Syftet har varit att sprida information och resultat om åtgärderna, sprida kunskap samt skapa en arena där åtgärdsägarna kunde stödja varandra.

Staden har tre pågående klimatinvesteringsprogram

Den 3 maj 2006 beviljade Naturvårdsverket Stockholms stad för Klimp 2006-2009 6,8 mnkr för 4 åtgärder. Åtgärderna ska slutrapportera senast den 2 maj 2010. En åtgärd har utgått. Det andra programmet, Klimp 2007-2010 beviljades, den 23 maj 2007, 37,1 mnkr för 6 åtgärder. Dessa åtgärder ska slutrapportera senast 22 maj 2011. Här har också en åtgärd utgått. Det sista programmet, Klimp 2008-2012 beviljades den 14 maj 2008, 29,6 mnkr för 8 åtgärder och ska slutrapportera senast den 13 maj 2012.

Alla åtgärder slutrapporterar till Klimp-samordnaren på stadsledningskontoret. Efter slutrapportering har stadsledningskontoret tre månader på sig att sammanställa en slutrapport till Naturvårdsverket med kopia till länsstyrelsen.

Ärendets beredning

Ärendet är berett av stadsledningskontorets förnyelseavdelning.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Staden sökte 149,5 mnkr för 25 åtgärder ur regeringens klimatinvesteringsprogram och blev tilldelade 42,8 mnkr för 11 åtgärder. Efter godkända minskningar av en åtgärd samt att en åtgärd inte genomfördes begärde staden vid inlämnade av slutrapport till Naturvårdsverket summan 37 535 130 kr. Naturvårdsverket slutreglerade summan till 37 316 005 kr.

Stadsledningskontoret konstaterar att genomförandet av Klimp-programmet i huvudsak har följt de ursprungliga planerna med hänsyn taget till godkända förändringar och minskad omfattning. Klimp-programmet har både uppnått och överträffat mål som sattes upp i ansökan och blev också mer kostnadseffektivt än beräknat.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att godkänna slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2005-2008, dnr 432-1913/2004.